

TÜRKİYE’NİN NABZI EKİM 2015

SEÇİMLERE DOĞRU TERÖR, SURİYE KRİZİ VE MEDYA

MetroPOLL Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi A.ř.
Cinnah Caddesi No: 67/18 06680 Çankaya/ANKARA
Tel: (312) 441 4600 Faks: (312) 441 7490
www.metropoll.com.tr

SUNUŐ

Seçimlere çok az bir süre kaldı. 7 Haziran seçimleriyle kıyaslandığı seçim heyecanında çok belirgin bir dőűő olduğu grlyor. Bildik büyük mitingler ve siyasi liderler arasında meydandan meydana atışmalar yok. Türkiye 1 Kasım seçimlerine doğru terörü, şiddeti, toplumsal gerginlikleri, dış politikada ortaya çıkan riskleri ve bazı medya organlarına ve gazetecilere yönelik saldırıları konuşuyor. Bu nedenle Ekim Gündemi'nde ayrıntılı birer terör, medya ve Suriye dosyaları yer alıyor.

Dağlıca saldırısının ardında neredeyse her gün devam eden terör saldırıları Ankara katliamıyla yeni bir boyut kazandı. Kamuoyunun teröre, PKK'ya, çözüm sürecine bakışı nasıl?

Ayrıca dış politikada Rusya'nın Suriye'de Esad rejimine verdiği destek fiili bir korumaya dönüştü. Rus uçakları Suriye sınırında Türkiye'nin hava sahasını defalarca ihlal etmeye başladı. Suriye krizinde de Türkiye için yeni bir safha başlamış grlyor. Böyle bir aşamada Türkiye kamuoyu hükümetin Suriye politikasını nasıl görüyor, değişmesini istiyor mu?

Ve medya... Son bir ayda medyaya baskı olduğuna ilişkin eleştiriler yerini fiili şiddet görüntülerine terk etti. Bir medya organı basıldı, bir gazeteci fiili saldırıya uğradı. Kamuoyu medyaya yönelik baskı ve şiddeti nasıl değerlendiriyor?

Seçim ve siyasi parti analizlerinin yanı sıra Ekim gündemimizde bu konulara ilişkin Türkiye'nin nabzını tutacaksınız.

Türkiye'nin Nabzı Ekim ayı araştırması; Türkiye genelinde NUTS 2 sistemine göre 26 bölgeyi esas alan 28 ilde tabakalı örnekleme ve ağırlıklandırma yöntemi ile toplam **2526 kişi** ile yapılmıştır. Bu araştırmanın alan alışması Ankara katliamından önce **4-7 Ekim 2015** tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma; 0,95 güven sınırları içinde 1,95 hata payı ile yüz yüze anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

- 1. TÜRKİYE’NİN GİDİŞATI, GELECEKTEN BEKLENTİLER VE EKONOMİ YÖNETİMİ**
- 2. ÇÖZÜM SÜRECİ VE PKK**
- 3. SURİYE**
- 4. ERKEN SEÇİM VE KOALİSYON HÜKÜMETİ**
- 5. MEDYA**
- 6. LİDERLERİN BEĞENİ DÜZEYİ**
- 7. LİDERLERİN GÖREV ONAYI**
- 8. OY VERME EĞİLİMİ VE SİYASAL DURUM**
- 9. ARAŞTIRMANIN DEMOGRAFİSİ**

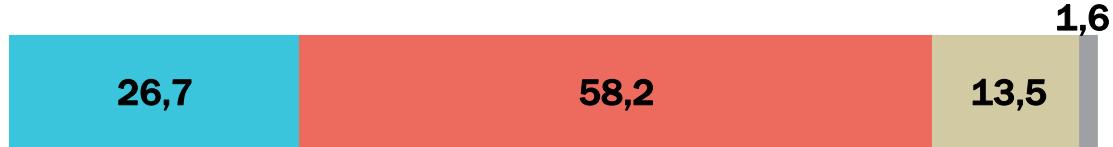
BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN GİDİŞATI, GELECEKTEN BEKLENTİLER ve EKONOMİ YÖNETİMİ

TÜRKİYE’NİN GİDİŞATI VE EKONOMİ YÖNETİMİ

- Türkiye’nin gidiőatına ilişkin algıda bu ay olumlu yönde bir kırılma var. Mayıs 2015’den beri Türkiye’nin ‘kötüye’ gittiğine ilişkin algı trendi duraksamıő görölüyor. Ülkenin genel olarak ‘kötüye doğru gittiğini’ düşünenlerin oranı Eylül ayına göre tam 7 puan düşerek % 58 düzeyine gerilemiő durumda.
- Türkiye’nin genel olarak iyiye gittiğini düşünenler de Eylül ayına göre 5 puan artarak % 27’ye çıkmış bulunuyor. Özellikle son iki ayda gözlemlediğimiz ‘iyi’ ve ‘kötü’ gelecek beklentisi arasında açılan makasın daralmaya baőladıđı anlaőılıyor. Bunda, AKP seçmeninde ‘iyiye gidiő’ beklentisinin geçen aydaki % 50’den bu ay % 64’e çıkması belirleyici olmuştur. Seçimlere doğru AKP seçmeninin tek başına iktidar umudunun artmasına paralel şekilde geleceğe ilişkin beklenti de olumluya yönelmektedir. Muhalefet partilerin seçmenlerinin ülkenin gidiőatını ‘iyi’ bulanlar % 9 (MHP) ile % 2 düzeyindedir (CHP ve HDP). Yani muhalif kesimlerin ülkenin gidişatı konusunda kötümserliği devam etmektedir.
- Ekim ayında ekonominin kötü yönetildiğine ilişkin algı % 64 düzeyindedir. Geçen aya göre 1 puanlık bir düşüő vardır. Hala, ekonominin kötü yönetildiği kanaati çok yüksektir. Ekonominin iyi yönetildiğini düşünenlerin oranı ise % 30’dur.
- Seçimlerde ekonomi yönetimine ilişkin algının seçmen tercihlerini etkiliği varsayıldığında bu veri iktidar partisi için iyi bir haber olmayabilir. AKP’lilerin de % 21’i ekonominin kötü yönetildiği kanaatindedir.
- AKP’nin % 41 oy aldığı 7 Haziran seçimlerinden hemen önce ‘ekonominin iyi yönetildiği’ni düşünenlerin oranının % 37 düzeyinde olduğunu hatırlamakta fayda vardır. Ekonomi yönetimi yönetimine ilişkin algının Haziran’dan bu yana daha da bozulması iktidar partisi konumunda görülen AKP’nin 1 Kasım seçimlerinde beklentilerini gerçekleőtirmeye engel olabilir.

Genel Olarak Düşündüğünüzde Türkiye İyiye Doğru mu Gidiyor, Yoksa Kötüye Doğru mu Gidiyor?

İyiye gidiyor

Kötüye gidiyor

Ne iyiye ne kötüye gidiyor

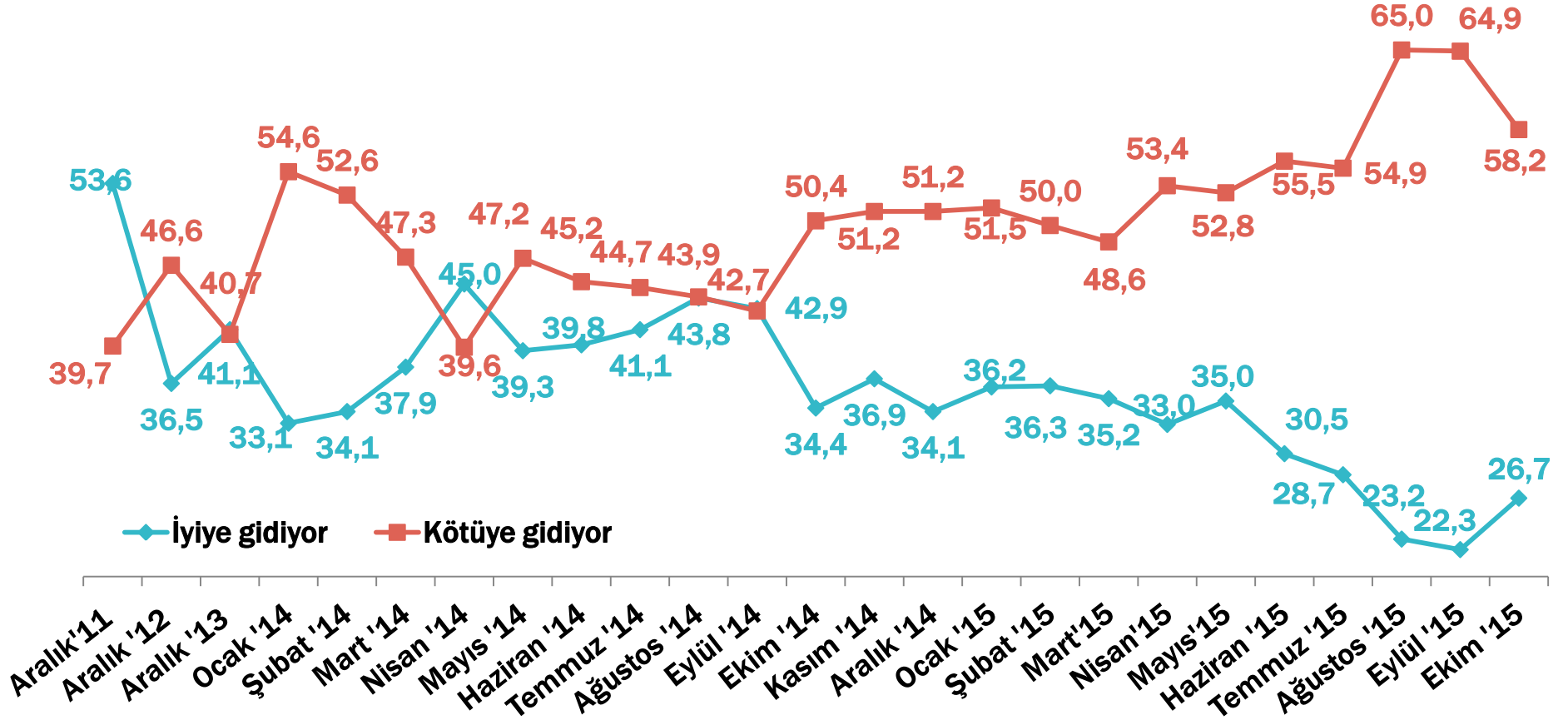
Fikrim yok/Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

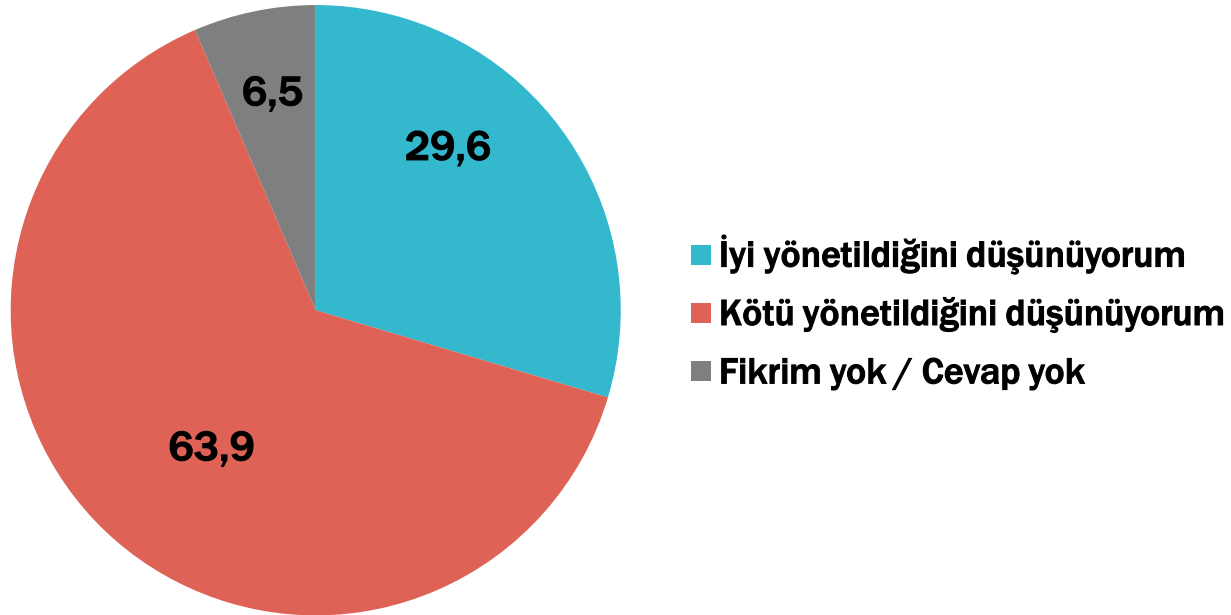
	İyiye gidiyor	Kötüye gidiyor	Ne iyiye gidiyor Ne kötüye gidiyor	FY/CY	Toplam
AKP	64,2	19,5	14,1	2,2	100
CHP	2,2	89,6	7,6	0,6	100
MHP	9,2	73,1	17,3	0,3	100
HDP	2,4	84,8	12,8		100
SP+BBP ittifakı	2,9	77,1	20,0		100
Diğer	14,6	70,7		14,6	100
Cevap yok	7,5	71,7	11,3	9,4	100
Protesto Oy	13,7	65,6	19,2	1,5	100
ORTALAMA	26,7	58,2	13,5	1,6	100

Türkiye'nin Gidişatı

(Aralık 2011- Ekim 2015 Türkiye'nin Gidişatı Zaman Grafiği)

Son Zamanlarda Ülkemizde Ekonominin İyi mi Yoksa Kötü mü Yönetildiğini Düşünüyorsunuz?

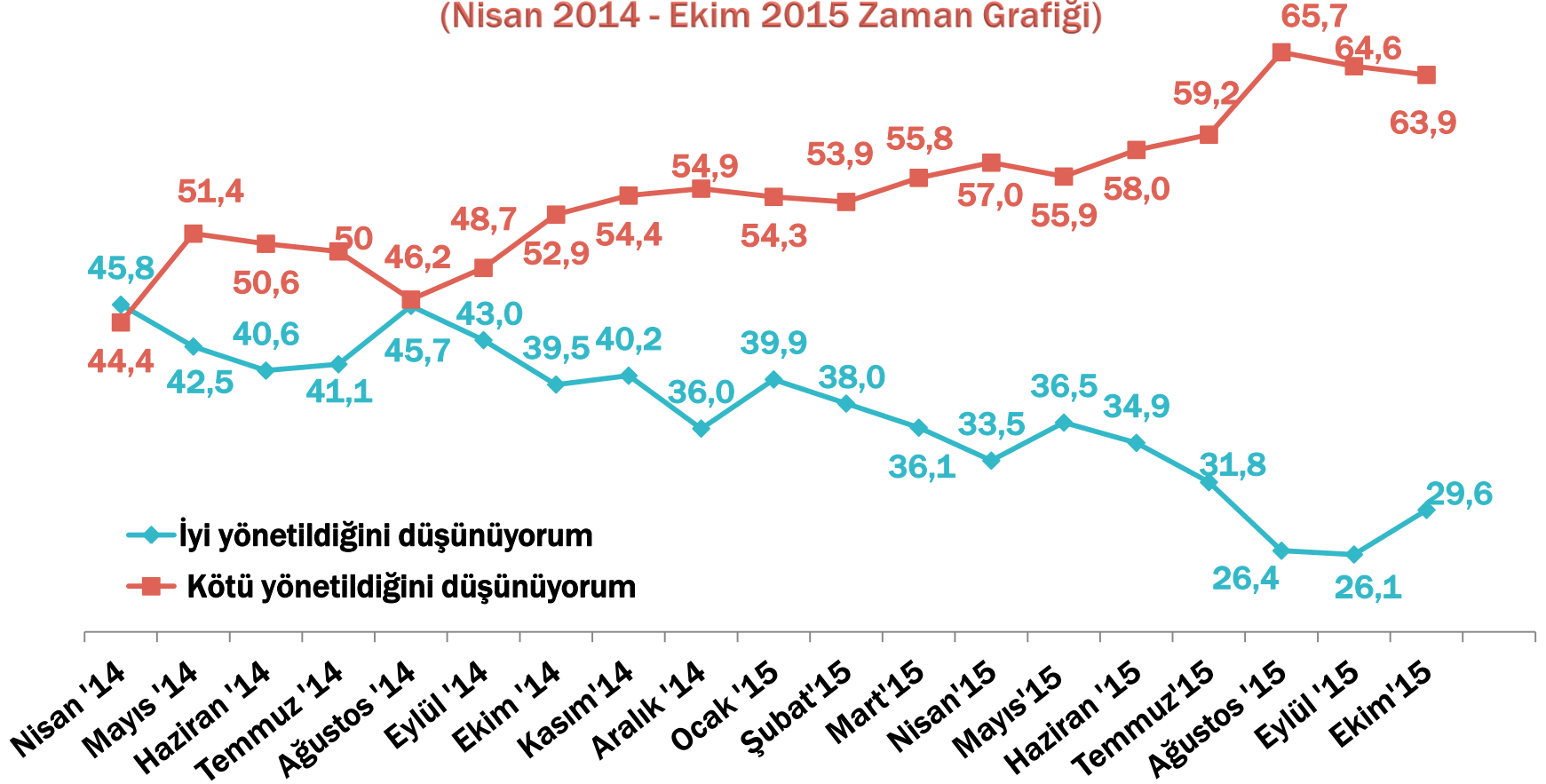
Son Zamanlarda Ülkemizde Ekonominin İyi mi Yoksa Kötü mü Yönetildiğini Düşünüyorsunuz?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	İyi yönetildiğini düşünüyorum	Kötü yönetildiğini düşünüyorum	FY/CY	TOPLAM
AKP	72,4	21,0	6,6	100
CHP	4,1	94,2	1,7	100
MHP	7,8	86,4	5,8	100
HDP	0,3	92,0	7,6	100
SP+BBP ittifakı	2,9	88,6	8,6	100
Diğer	5,0	67,5	27,5	100
Cevap yok	11,1	74,1	14,8	100
Protesto oy	14,9	75,5	9,6	100
ORTALAMA	29,6	63,9	6,5	100

Son Zamanlarda Ülkemizde Ekonominin İyi mi Yoksa Kötü mü Yönetildiğini Düşünüyorsunuz?

(Nisan 2014 - Ekim 2015 Zaman Grafiğı)

Türkiye'nin En Önemli Sorunu Sizce Nedir?

	Eylül'15	Ekim'15
1 Terör/PKK	42,2	47,2
2 Ekonomi – (İşsizlik, maaş, enflasyon, fiyatlar)	22,4	17,8
3 Çözüm Süreci	5,8	6,3
4 Yolsuzluk	5,6	2,4
5 AKP/R.T. Erdoğan	2,9	1,0
6 Eğitim/okullar	2,8	2,2
7 Ülkenin kötü yönetilmesi	4,1	4,6
8 Siyasi belirsizlik	2,0	0,9
9 Suriyeli sığınmacılar sorunu	0,8	1,1
10 IŞİD	0,3	0,8
11 Gülen Cemaati	0,2	0,7
12 Savaş	-	2,5
13 Basın / İfade Özgürlüğü	0,8	1,0
14 Diğer	2,9	2,2
15 Fikrim yok/Cevap yok	7,2	9,3
TOPLAM	100	100

Türkiye'nin En Önemli Sorunu

- **Terör Türkiye gündeminin 1 numaralı konusu. Toplum için de Türkiye'nin 'en önemli sorunu'. Alan araştırması 20 askerimizin hayatını yitirdiği Dağlıca saldırısından sonra, 100'ün üzerinde vatandaşımızın hayatını kaybettiği Ankara saldırısından önce yapılan bu çalışmada terörün tek başına toplumun en önemli sorunu olduğu görülüyor. Halkın % 46'sı Türkiye'nin en önemli sorununun terör olduğunu düşünüyor. Bu oran geçen ay % 36 düzeyindeydi. Her geçen gün, artan terör saldırılarına paralel olarak toplum için çözülmesi en öncelikli sorun olarak terör öne çıkıyor.**
- **Terörü % 18 ile ekonomi, % 6 ile Kürt sorunu, % 5 ile hükümet yönetimi takip etmektedir.**

İKİNCİ BÖLÜM

ÇÖZÜM SÜRECİ VE PKK

Çözüm Süreci ve PKK

- Eylemlerine bakıldığında PKK'nın eylem kapasitesine hala sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bunda çözüm süreci boyunca güvenlik güçlerinin PKK'ya yönelik operasyonları durdurmasının ciddi bir payı olduğu iddia edilmektedir. Hatta devlet yetkilileri çözüm süreci sürerken PKK'nın yığınak yaptığını anlaşıldığını açıklamışlardır.
- Çözüm sürecinde PKK'ya yönelik operasyonların durdurulmasına ilişkin bir tartışma yürümektedir. Bu kararın hükümet kararı mı, yoksa illerde valilerin mi inisiyatifi olduğu da tartışılmaktadır. Sonuçta karar makamı her kim ise, operasyonların durdurulmasını kamuoyu nasıl değerlendirmektedir.
- Toplumun % 34'ü çözüm sürecinde PKK'ya karşı operasyonların durdurulmasını doğru bulurken % 48 bunu yanlış bulmaktadır. Sürecin muhatabına, süreç sürerken operasyon yapmanın pratik ve politik güçlükleri mevcut olmakla birlikte toplumda çözüm sürecinde PKK'ya gösterilen müsamaha ile bugünkü terör eylemleri ve PKK'nın terör kapasitesi arasında ilişki kurulmaktadır. AKP'lilerin bile % 38'i PKK'ya yönelik operasyonların durdurulmasını yanlış olarak değerlendirmektedir.
- PKK'ya yönelik operasyonların durdurulması bir 'sorun' ise bu operasyonların durdurulmasından kim sorumludur? Valiler mi, hükümet mi, TSK mı?
- Toplumun % 49'u PKK operasyonlarının durdurulmasından AKP-Erdoğan'ı sorumlu tutmaktadır. Eksi ve artısıyla operasyonların durdurulmasının siyasal muhatabı-sorumlusu iktidar konumunda olan parti ve onun kurucu lideri görülmektedir. Bunları % 6 ile HDP, % 3 ile Öcalan-PKK takip etmektedir.

Çözüm Sürecinin Devam Ettiği Dönemde PKK'ya Yönelik Operasyonların Durdurulmasını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

■ Doğru olmuştur ■ Yanlış olmuştur ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Doğru olmuştur	Yanlış olmuştur	FY/CY	TOPLAM
AKP	45,5	37,9	16,7	100
CHP	20,9	65,2	14,0	100
MHP	18,6	72,5	9,0	100
HDP	61,9	19,0	19,0	100
SP+BBP ittifakı	22,9	71,4	5,7	100
Diğer	14,6	41,5	43,9	100
Cevap yok	22,2	40,7	37,0	100
Protesto oy	18,4	43,9	37,7	100
ORTALAMA	33,5	47,6	18,9	100

Çözüm Sürecinde PKK'ya Yönelik Operasyonların Durdurulmasından Sizce Kim Sorumludur?

	Yüzde
1 AKP	35,4
2 Recep Tayyip Erdoğan	13,1
3 HDP	6,0
4 PKK / Öcalan	3,2
5 Meclis	1,3
6 Muhalefet	1,3
7 Dış güçler	0,7
8 TSK	0,5
9 Kürt Halkı	0,5
10 Her iki taraf	0,2
11 Cemaat	0,2
12 Diğer	0,6
13 Hiç kimse	0,4
14 Fikrim yok / Cevap yok	36,6
Toplam	100

Son Dönemde Terör Eylemlerinin Artmasında Hükümetin İhmali Olduğunu Düşünüyor musunuz?

■ Evet düşünüyorum

■ Hayır düşünmüyorum

■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, düşünüyorum	Hayır, düşünmüyorum	FY/CY	TOPLAM
AKP	26,9	60,7	12,4	100
CHP	87,7	6,5	5,8	100
MHP	82,9	9,3	7,8	100
HDP	82,0	4,8	13,1	100
SP+BBP ittifakı	60,0	31,4	8,6	100
Diğer	41,5	14,6	43,9	100
Cevap yok	50,0	11,1	38,9	100
Protesto oy	55,3	21,9	22,8	100
ORTALAMA	58,8	28,3	12,9	100

Hükümetin İhmali Var mı?

- Yaz aylarından bu yana terör eylemlerinde görülmedik düzeyde bir artış izlenmektedir. Bu eylemlerde yüzlerce kişi hayatını kaybetmiştir. En son 100'ü aşkın vatandaşımızın hayatını kaybettiğı Ankara katliamında olduğı gibi bazı eylemlere yönelik spesifik güvenlik zaafiyetleri gündeme gelmektedir. İçişleri Bakanı son Ankara saldırısının ardından güvenlik zaafiyetinin olmadığını iddia etse de toplumun önemli bir kesimi artan terör eylemlerinden hükümetin 'ihmali' olduğı kanaatindedir. Bunu ifade edenler toplumun % 59'unu oluşturmaktadır. Olaylarda hükümetin ihmalinin olmadığını düşünenlerin oranı ise % 28'dir.
- AKP'lilerin % 27'si, CHP'lilerin % 88'i, MHP'lilerin % 83'ü ve HDP'lilerin % 82'si artan terör eylemlerinde hükümetin ihmali olduğunu belirtmektedirler. Kısaca toplumun büyük bir kesimi hükümetin sorumlu konumda olduğı, daha etkin, önleyici, terörü geriletici tedbirler alabileceğı, almış olması gerektiğı kanaati taşımaktadırlar.

Hükümetin PKK ve Öcalan'la Yürüttüğü Çözüm Sürecini, Şimdi Geriye Dönüp Baktığınızda Onaylıyor musunuz?

■ Evet onaylıyorum ■ Hayır onaylamıyorum ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, onaylıyorum	Hayır, onaylamıyorum	FY/CY	TOPLAM
AKP	43,4	36,3	20,3	100
CHP	14,7	75,4	9,9	100
MHP	10,7	79,2	10,1	100
HDP	65,5	18,3	16,2	100
SP+BBP ittifakı	11,8	79,4	8,8	100
Diğer	10,0	55,0	35,0	100
Cevap yok	15,1	47,2	37,7	100
Protesto oy	17,8	49,9	32,4	100
ORTALAMA	30,3	51,4	18,3	100

Çözüm Süreci Doğru muydu?

- Başlangıçta Türkiye'nin 'barış ve kardeşlik projesi' olarak sunulan, hükümetin reformist kimliğinin bir karinesi olarak görülen, toplumdan da önemli bir destek bulan çözüm süreci bugün yerini şiddete ve karşılıklı suçlamalara bırakmış durumda. Süreç ve süreç sonrasında yaşanan şiddet dalgasına bakarak toplum barış sürecini acaba bugün nasıl görüyor?
- Toplumun % 51'lik çoğunluğu hükümetin PKK ve Öcalan'la yürüttüğü çözüm sürecini geriye bakıp düşündüğünde onaylamadığını söylüyor. Ancak mevcut gerginliği, şiddet ortamına ve kayıplara rağmen, belki de bunlar nedeniyle, toplumun hala % 30'luk önemli bir kesimi bu süreci bugün bile onayladığını ifade ediyor. Süreci onaylayanların oranı AKP'lilerde % 43, CHP'lilerde % 15, MHP'lilerde % 11 ve HDP'lilerde % 66. Onaylamayanlar en çok % 79 ile MHP, % 75 ile CHP seçmeni. AKP seçmeninin de % 36'sı çözüm sürecini bugünden bakıp onaylamıyor, yanlış yapıldığını düşünüyor.
- Bu tablo, seçim sonrası yeni bir çözüm sürecine başlamanın toplumsal ve siyasal zemininin zayıf olduğunu göstermekte, ancak yine de yeniden başlangıç için küçümsenemeyecek bir zemin bulunduğuna işaret etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SURİYE

Suriye Politikası Başarılı mı?

- Suriye krizine çözüm bulunmak bir yana, kriz giderek çok daha karmaşık ve Türkiye'ye sorun ihraç eder bir nitelik kazanıyor. 3 milyona yakın sığınmacı, IŞİD gibi terör örgütlerinin Türkiye'ye de uzanan terör eylemleri ve şimdi de güney sınırında Rusya'nın sınır ihlalleri...Kamuoyu bütün bu sorunlar ile Türkiye'nin Suriye'ye yönelik politikarı arasında bağlantı kuruyor. Sonuçta 13 yıllık AKP iktidarının toplumdan en az destek bulan politikalarından birisi Suriye politikası oluyor. Toplumun % 56'sı Türkiye'nin Suriye politikasını başarısız bulurken, başarılı bulanları oranı % 29'da kalıyor.
- İlginç olan, Eylül 2012'den bu yana bütün araştırmalarımızda Suriye politikasının başarısı hep bu düzeyde kalması. Toplum istikrarlı bir şekilde hükümetin Suriye politikasına itiraz ediyor ve hükümet istikrarlı bir şekilde Suriye politikasını değiştirmeye yanaşmıyor.
- Toplumun % 60'ı Suriye krizine yönelik politikanın gözden geçirilmesini-değiştirilmesini istiyor. Türkiye'nin Suriye politikasında değışiklik istemeyenlerin oranı ise sadece % 22.

Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Politikasını Başarılı Buluyor musunuz?

■ Evet başarılı buluyorum

■ Hayır başarılı bulmuyorum

■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, başarılı buluyorum	Hayır, başarılı bulmuyorum	FY/CY	Toplam
AKP	58,7	25,4	16,0	100
CHP	7,6	86,4	5,9	100
MHP	18,2	72,3	9,5	100
HDP	10,0	75,1	14,9	100
SP+BBP ittifakı	28,6	65,7	5,7	100
Diğer		37,5	62,5	100
Cevap yok	7,4	53,7	38,9	100
Protesto oy	19,3	59,4	21,3	100
ORTALAMA	28,9	56,4	14,7	100

Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Politikasını Başarılı Buluyor musunuz?

(Karşılaştırma Tablosu%)

	Eylül '12	Haziran '13	Eylül '13	Aralık '13	Haziran '14	Ekim '14	Mart '15	Temmuz '15	Ekim '15
Evet başarılı buluyorum	28,1	27,4	30,6	30,6	27,2	28,3	29,0	28,2	28,9
Hayır başarılı bulmuyorum	56,0	54,2	55,6	57,7	61,0	54,9	55,9	63,2	56,4
Fikrim yok / Cevap yok	15,9	18,5	13,7	11,4	11,7	16,7	15,1	8,6	14,7

Türkiye'nin Suriye krizine Yönelik Politikasının Gözden Geçirilmesi-Değiştirilmesi Gerekliğini Düşünüyor musunuz?

■ Evet düşünüyorum

■ Hayır düşünmüyorum

■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, düşünüyorum	Hayır, düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	39,8	39,9	20,3	100
CHP	84,0	8,7	7,2	100
MHP	73,4	15,0	11,6	100
HDP	70,2	10,0	19,7	100
SP+BBP ittifakı	67,6	26,5	5,9	100
Diğer	32,5	10,0	57,5	100
Cevap yok	45,3	7,5	47,2	100
Protesto oy	58,3	20,1	21,6	100
ORTALAMA	60,2	22,4	17,4	100

Suriye Politikası Değiştirilmeli mi?

- Suriye krizine yaklaşımda toplumun 'değişim' talebi çok açık. 2012'den günümüze hükümetin Suriye politikasını başarısız bulan kamuoyu bu politikanın artık değişmesini istiyor. AKP'lilerin bile % 40'ı Suriye politikasının gözden geçirilmesinden yana. Öyle anlaşılıyor ki AKP hükümetleri Suriye konusunda tabandan gelen son derece pratik ve pragmatik, Türkiye'nin katlandığı maliyetleri azaltacak taleplere gözlerini kapatarak 'kendi doğruları-kanaatleri' doğrultusunda yürüttükleri politikaya devam ettiler.

Suriye Krizinin Çözümü İçin Türkiye'nin Esad Rejimi İle Görüşmesi Gerekse, Bunu Onaylar mısınız?

■ Evet onaylarım ■ Hayır onaylamam ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, onaylarım	Hayır, onaylamam	FY/CY	Toplam
AKP	48,6	29,4	22,0	100
CHP	58,7	27,9	13,4	100
MHP	42,9	39,7	17,4	100
HDP	53,3	23,9	22,8	100
SP+BBP ittifakı	35,3	50,0	14,7	100
Diğer	27,5	15,0	57,5	100
Cevap yok	32,1	15,1	52,8	100
Protesto oy	50,3	19,3	30,4	100
ORTALAMA	49,9	28,2	21,9	100

Esad'la Görüşülmeli mi?

- Sığınmacılar, terör, istikrarsızlık, sosyal uyumsuzluk, savaş riski ve ekonomik maliyet gibi Suriye krizinin farklı boyutlarına tanıklık eden, bu alanlarda sıkıntılar yaşayan toplum, sorunun çözümüne ilişkin oldukça pragmatik ve çözüm odaklı bir yaklaşım sergiliyor.
- Öyle ki toplumun önemli bir kesimi krizin başından itibaren oldukça negatif bir şekilde resmedilen Suriye lideri Esad'la bile konuşarak sorunun çözümünün aranmasına onay veriyor. Toplumun % 50'si Suriye krizinin çözümü için Türkiye'nin Esad rejimiyle görüşmesi gerekmesi halinde bunu onaylayacağını belirtmektedir. Esad'la görüşmeyi onaylamayacağını söyleyenlerin oranı % 28'dir. Dahası, AKP'li seçmenin de % 49'u gerekirse çözüm için Esad'la konuşulmasını onaylamaktadır. Kısacası, hükümetin Suriye politikasının sadece değiştirilmesi değil, radikal bir şekilde değiştirilmesi yönünde güçlü bir kamuoyu isteğı vardır.

Suriye Krizinin Bu Noktaya Gelmesinde Türkiye'nin Payının- Sorumluluğunun Olduğunu Düşünüyor musunuz?

■ Evet düşünüyorum

■ Hayır düşünmüyorum

■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, düşünüyorum	Hayır, düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	25,1	59,3	15,6	100
CHP	77,5	14,3	8,2	100
MHP	58,1	29,2	12,7	100
HDP	69,7	12,4	17,9	100
SP+BBP ittifakı	48,6	42,9	8,6	100
Diğer	56,1	14,6	29,3	100
Cevap yok	41,5	17,0	41,5	100
Protesto oy	46,6	30,3	23,0	100
ORTALAMA	50,0	34,5	15,5	100

Türkiye'nin Sorumluluğu Var mı?

- Suriye krizinin bu noktaya gelmesinde zaman zaman Türkiye hükümetinin izlediği yanlış politikaların önemli-belirleyici bir rolü olduğu dile getirilmektedir. Toplumun da % 50'si Suriye'nin mevcut durumunda Türkiye'nin payı ve sorumluluğu olduğu kanaatindedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ERKEN SEÇİM VE KOALİSYON HÜKÜMETİ

Tek Başına AKP İktidarı Bekleniyor mu?

- 7 Haziran seçimlerinin ardından koalisyon görüşmelerinin uzatılması ve ardından anayasal srenin dolmasıyla erken seçime gidilmesi stratejisinin arkasında AKP'nin yeni seçimlerde tek başına iktidar olacak çoğunluğā ulaşabileceğē beklentisi bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarımız bu beklentiyi doğrulamamakta, dahası bu beklentiyi kamuoyu da satın almamışa benzemektedir. Toplumun % 50'si 1 Kasım seçimlerinde AKP'nin tek başına iktidar olamayacağını, % 39'u ise olacağını öne sürmektedir. Ağustos ayında AKP'nin tek başına iktidar olabileceğini düşünenlerin oranı % 43, Eylül ayında ise % 40 idi. O günden bu güne AKP 7 Haziran'dan önceki seçimlerde olduğū gibi rakipleri üzerinde psikolojik bir baskı kuramamış görülmektedir.

Erken Seçimde AKP'nin Tek Başına İktidar Olabilecek Oyu Alabileceğini Düşünüyor musunuz?

■ Evet düşünüyorum

■ Hayır düşünmüyorum

■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet düşünüyorum	Hayır düşünmüyorum	FY / CY	TOPLAM
AKP	81,3	9,8	9,0	100
CHP	6,7	89,0	4,3	100
MHP	19,7	73,9	6,4	100
HDP	5,5	85,8	8,7	100
SP+BBP ittifakı	32,4	58,8	8,8	100
Diğer	34,1	22,0	43,9	100
Cevap yok	15,1	39,6	45,3	100
Protesto oy	36,2	42,3	21,6	100
ORTALAMA	39,4	50,0	10,6	100

Erken Seçimde AKP'nin Tek Başına İktidar Olabilecek Oyu Alabileceğini Düşünüyor musunuz?

Karşılaştırma Tablosu %

	Ağustos 2015	Eylül 2015	Ekim 2015
Evet düşünüyorum	42,5	39,7	39,4
Hayır düşünmüyorum	49,5	50,9	50,0
FY / CY	7,9	9,4	10,6

Cumhurbaşkanı ve Seçimler

- 7 Haziran seçimlerinden önce Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim sürecine aktif olarak katılmış, mitingler yapmış ve kurucusu olduğu parti lehine açık bir pozisyon almıştır. 1 Kasım seçimleri öncesi toplumun % 79'u cumhurbaşkanının 'her partiye eşit mesafede kalmasını, tarafsızlığını korumasını' istemektedir. Toplumun ancak % 12'si ise Cumhurbaşkanı'nın seçim kampanyasına aktif destek vermesinden yanadır. AKP'lilerin bile % 66'sının bu seçimlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın her partiye eşit mesafede kalmasını ve tarafsızlığını koruması gerektiğini ifade etmesi oldukça dikkate değer bir veridir.
- Öyle anlaşılmaktadır ki toplumun çok büyük bir kesimi seçimlerde aktif, müdahaleci ve partizan bir cumhurbaşkanı görmekten yana değildir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Önümüzdeki Seçim Sürecinde Nasıl Davranmasını İstersiniz?

**Her partiye eşit mesafede kalmalı,
tarafsızlığını korumalıdır**

79,2

**Seçim kampanyasına aktif olarak
katılmalıdır**

11,7

Fikrim yok / Cevap yok

9,1

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Önümüzdeki Seçim Sürecinde Nasıl Davranmasını İstersiniz?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Her partiye eşit mesafede kalmalı, tarafsızlığını korumalıdır	Seçim kampanyasına aktif olarak katılmalıdır	FY / CY	TOPLAM
AKP	66,2	26,2	7,6	100
CHP	93,9	2,0	4,1	100
MHP	88,4	4,3	7,2	100
HDP	90,0	2,1	8,0	100
SP+BBP ittifakı	68,6	22,9	8,6	100
Diğer	80,0		20,0	100
Cevap yok	60,4	3,8	35,8	100
Protesto oy	75,8	6,7	17,5	100
ORTALAMA	79,2	11,7	9,1	100

Sandıkların Taşınması

- 1 Kasım seçimlerine doğru bazı bölgelerde güvenlik gerekçesiyle oy sandıklarının taşınması ve bazı bölgelerde toplanması zaman zaman gündeme gelmektedir. Toplumun % 57'lik çok büyük bir kesimi seçimlerde oy verdiği sandıkların uzak bir mahalleye-merkeze-bölgeye taşınmasını 'seçme hakkına ve özgürlüğüne getirilen bir kısıtlama-sınırlama' olarak değerlendirmektedir. Bunu normal bir uygulama olarak görenlerin oranı ise % 29'dur.
- Soruyu, 'Türkiye'nin bazı bölgelerinde seçim sandıklarının belli merkezlerde toplanması-birleştirilmesi' biçiminde sorduğumuzda toplumun hala % 51'inin böyle bir uygulamayı onaylamadığı, onaylayanların ise % 35'e çıktığı anlaşılmaktadır. Muhalefet partilerine oy veren-verecek kitlelerin oy vermesini engellemeyi amaçladığı gerekçesiyle bu uygulamayı CHP'lilerin % 81, MHP'lilerin % 62'si ve HDP'lilerin % 79'u onaylamamaktadır.

Seçimlerde Oy Verdiğiniz Sandıkların Oturduğunuz Yerden Uzak Bir Mahalleye-Merkeze-Bölgeye Taşınmasını Nasıl Değerlendirirsiniz?

■ Seçme hakkıma ve özgürlüğüme getirilen bir kısıtlama-sınırlama olarak değerlendiririm

■ Normal bir uygulama olarak değerlendiririm

■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Seçme hakkıma ve özgürlüğüme getirilen bir kısıtlama-sınırlama olarak değerlendiririm	Normal bir uygulama olarak değerlendiririm	FY/CY	Toplam
AKP	31,0	50,1	18,9	100
CHP	85,5	8,4	6,1	100
MHP	71,3	19,4	9,3	100
HDP	81,0	10,7	8,3	100
SP+BBP ittifakı	61,8	29,4	8,8	100
Diğer	40,0	27,5	32,5	100
Cevap yok	49,1	13,2	37,7	100
Protesto oy	46,4	34,7	19,0	100
ORTALAMA	56,8	29,0	14,2	100

Türkiye'nin Bazı Bölgelerinde Seçim Sandıklarının Belli Merkezlerde Toplanmasını-Birleştirilmesini ve Seçmenlerin Oy Vermek Üzere Buralara Taşınmasını Onaylar mısınız?

■ Evet onaylarım ■ Hayır onaylamam ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet onaylarım	Hayır onaylamam	FY/CY	Toplam
AKP	61,1	21,5	17,3	100
CHP	13,2	81,0	5,8	100
MHP	27,7	62,1	10,1	100
HDP	14,1	79,0	6,9	100
SP+BBP ittifakı	35,3	50,0	14,7	100
Diğer	27,5	32,5	40,0	100
Cevap yok	13,0	40,7	46,3	100
Protesto oy	36,4	45,5	18,1	100
ORTALAMA	35,7	50,6	13,7	100

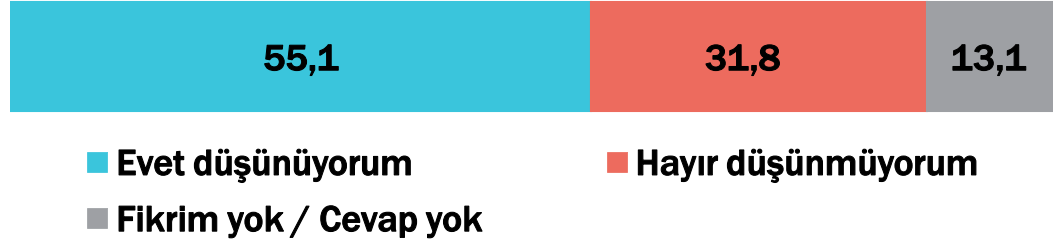
BEŐİNCİ BÖLÜM

MEDYA

Medyaya Baskı

- Gazetecilerin işten atılmaları, yazılarından dolayı soruştırmaya uğramaları ve cezalandırılmaları, gazete sahiplerinin mali ve hukuki soruştırmalara konu edilmeleri son dönemde medya organların yönelik kapsamlı bir baskı olduğu algısını güçlendiriyor. Hürriyet'in basılması, Bugün grubunun mali ve hukuki baskıya maruz kalması, Bugün ve Samanyolu grubu tv kanallarının Digitürk'ten çıkarılması baskıların özellikle seçimlere doğru artığı izlenimi vermektedir.
- Böyle bir zeminde toplumun % 55'i seçimlere doğru hükümetin-devletin medya organlarına baskı yaptığı düşüncesindedir. CHP'lilerin % 90'ı, MHP'lilerin % 76'sı, HDP'lilerin % 86'sı ve de AKP'lilerin % 19'u bu kanaattedir. Bu kanaati paylaşmayan % 32'lik, büyük ölçüde AKP'lilerden oluşan bir kitle vardır.
- Yine, toplumun % 54'ü son bir yıl içerisinde gazeteci-yazarlar üzerinde baskının artığını düşünmektedirler. Bu kanaatte olmayanlar % 29'dur.
- Seçimlere giderken muhalif medya organlarının özgürce yayın yapabildiklerini düşünenler % 35, muhalif medyanın özgürce yayın yapamadığı kanaatinde olanlar ise % 48'dir.
- Bütün bu veriler basın özgürlüğü'nün ve basında ifade özgürlüğü'nün ciddi bir baskı altına alındığına ilişkin yaygın bir algının olduğunu göstermektedir.

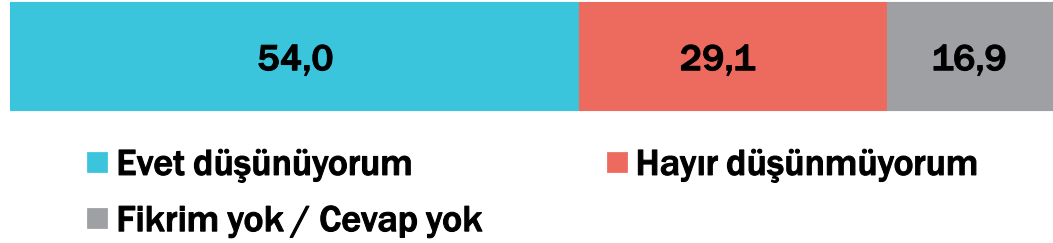
Seçimlere Doğru Hükümetin-Devletin Medya Organlarına Baskı Yaptığını Düşünüyor musunuz?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, düşünüyorum	Hayır, düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	19,2	66,4	14,4	100
CHP	89,6	5,4	5,0	100
MHP	75,7	13,6	10,7	100
HDP	85,5	4,5	10,0	100
SP+BBP ittifakı	47,1	41,2	11,8	100
Diğer	42,5	37,5	20,0	100
Cevap yok	43,4	13,2	43,4	100
Protesto oy	51,2	26,9	21,9	100
ORTALAMA	55,1	31,8	13,1	100

Son Bir Yılda Gazeteci/Yazarlar Üzerinde Baskının Arttığını Düşünüyor musunuz?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

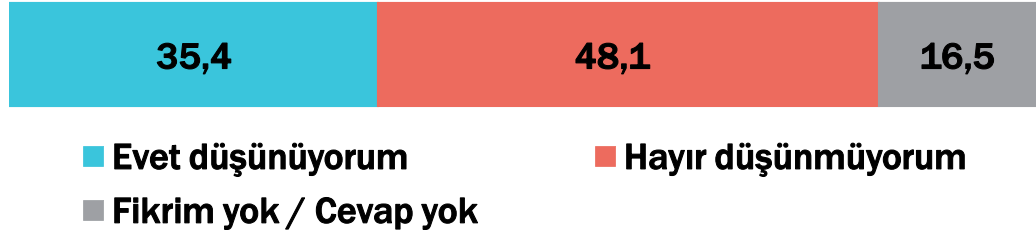
	Evet, düşünüyorum	Hayır, düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	16,4	63,2	20,4	100
CHP	90,5	5,6	3,9	100
MHP	77,7	10,7	11,6	100
HDP	80,6	3,1	16,3	100
SP+BBP ittifakı	71,4	22,9	5,7	100
Diğer	52,5	27,5	20,0	100
Cevap yok	47,2	7,5	45,3	100
Protesto oy	46,5	23,1	30,4	100
ORTALAMA	54,0	29,1	16,9	100

Son Bir Yılda Gazeteci/Yazarlar Üzerinde Baskının Arttığını Düşünüyor musunuz?

(Karşılaştırma Tablosu %)

	Aralık '12	Nisan '13	Aralık '13	Aralık '14	Haziran '15	Eylül '15	Ekim '15
Evet Düşünüyorum	51,7	54,6	54,0	53,4	54,1	51,0	54,0
Hayır Düşünmüyorum	34,4	33,0	35,9	33,4	35,9	28,8	29,1
FY / CY	13,9	12,3	10,1	13,2	10,0	20,2	16,9

Seçime Giderken Muhalif Medya Organlarının Özgürce Yayın Yapabileceğini Düşünüyor musunuz?

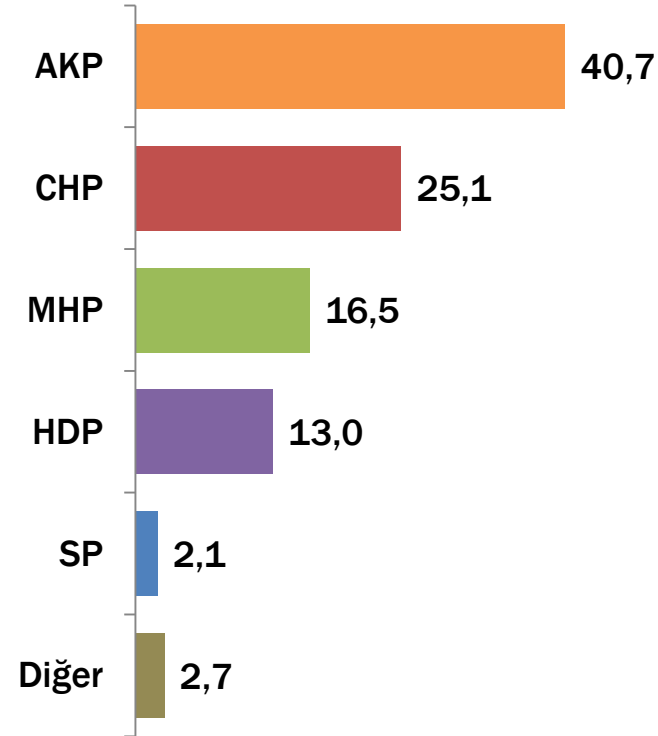
(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, düşünüyorum	Hayır, düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	63,5	17,0	19,5	100
CHP	14,7	80,9	4,5	100
MHP	17,9	68,8	13,3	100
HDP	15,9	65,9	18,3	100
SP+BBP ittifakı	34,3	57,1	8,6	100
Diğer	48,8	31,7	19,5	100
Cevap yok	17,0	41,5	41,5	100
Protesto oy	31,5	42,6	25,9	100
ORTALAMA	35,4	48,1	16,5	100

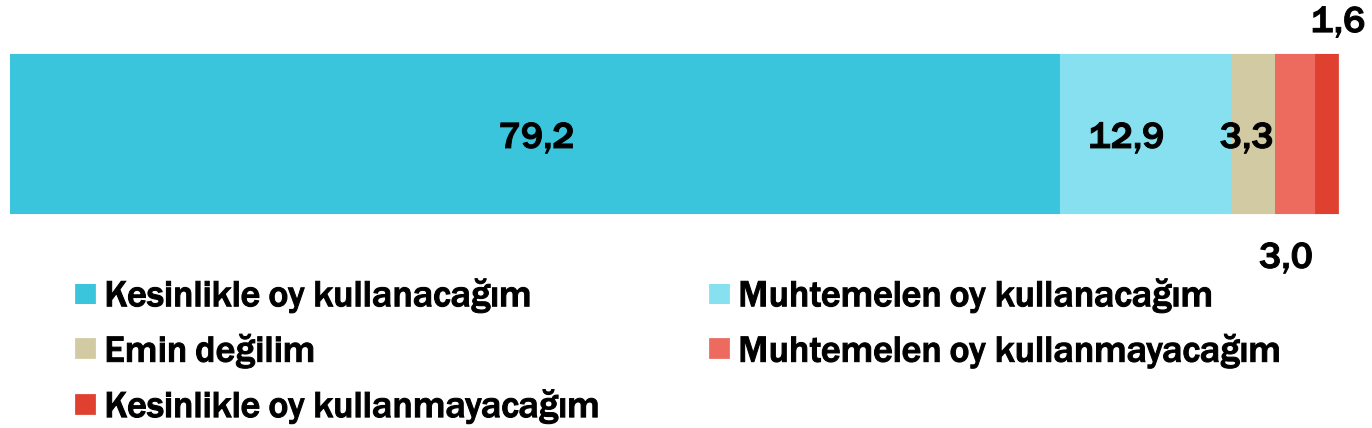
SEKİZİNCİ BÖLÜM

OY VERME EĞİLİMİ VE SİYASAL DURUM

7 Haziran 2015 Milletvekili Seçimleri Resmi Sonucu

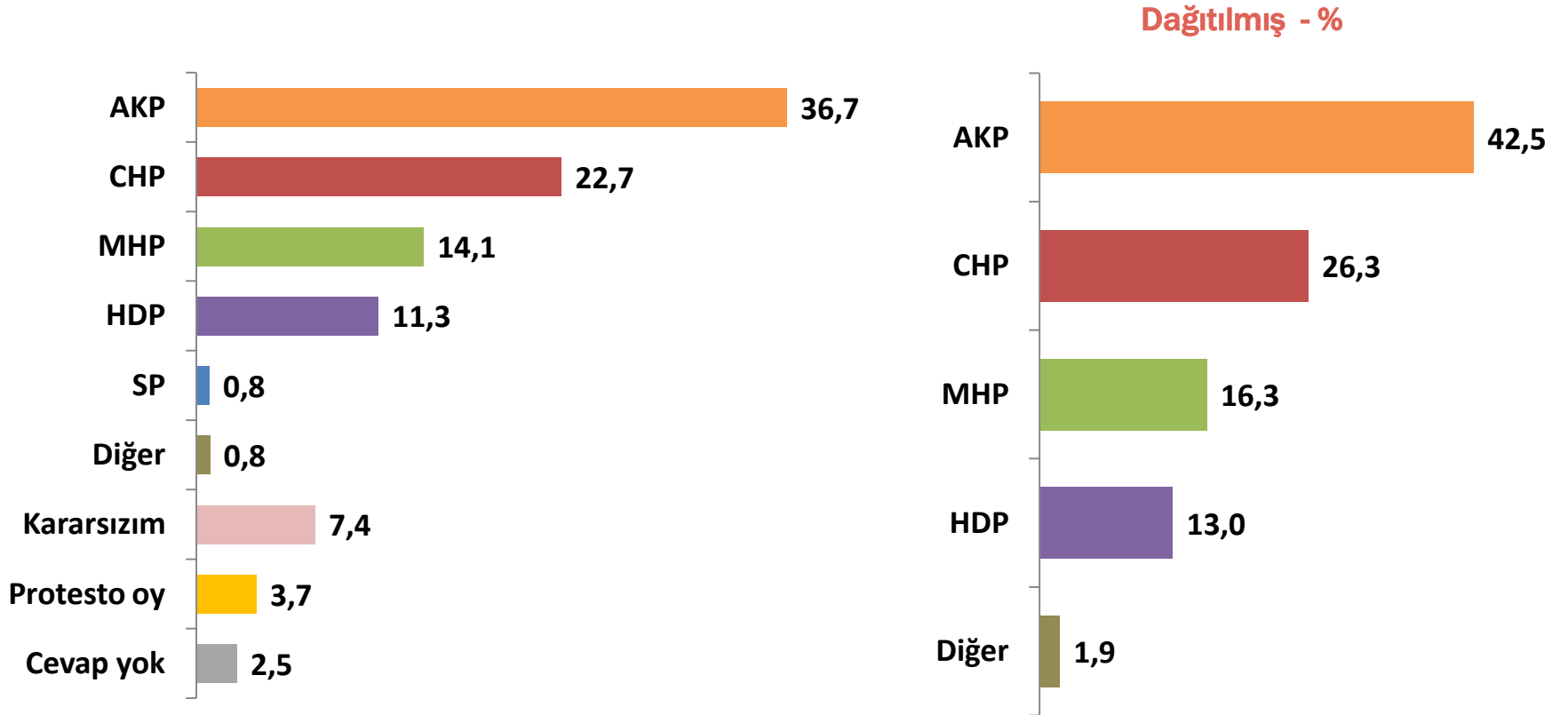
Önümüzdeki Genel Seçimlerde Oy Vermeyi Düşünüyor musunuz?

Siyasal Durum

- 1 Kasım milletvekili seçimlerine haftalar kaldı. Seçimlere artan terör olaylarının gölgesinde giriyoruz. Ülke genelinde yaşanan bu gelişmeler seçmenlerin oy tercihlerinde az da olsa değişikliğe neden olsa da 7 Haziran seçim sonuçlarına kıyasla anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.
- 7 Haziran seçimlerinden sonra koalisyon görüşmeleri olumsuz sonuçlanmasına rağmen 4-7 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilen Türkiye'nin Nabzı Ekim sonuçlarına baktığımızda seçmenler siyasi partilerden "koalisyon kurma" taleplerini yinelemektedir.
- 7 Haziran'da %40,9 oy almış AKP'nin Ekim ayı araştırma sonuçlarına göre oy desteğinin %42,5 seviyesine yükseldiği görülmektedir. Partiler arası oy geçişkenliğinin anlamlı seviyede olmadığı Ekim ayı bulgularına göre AKP'nin artan seviyesinin kaynağının özellikle 7 Haziran'da sandığa gitmemiş küskün AKP'li seçmen olduğu görülmektedir.
- 7 Haziran seçimlerinden %25 oy desteğiyle çıkmış olan CHP'nin Ekim ayı verilerine göre %26,3'lük bir oy desteğine sahip olduğu tespit edilmiştir. CHP Eylül ayında koalisyon görüşmelerindeki tavrı vesilesiyle %27,3 seviyesine çıkarmış olduğu oy oranını muhafaza edememiş görünmektedir. CHP'de gözlenen 1,3 puanlık yükselişinde ana kaynağının 7 Haziran'da sandığa gitmemiş fakat yerel seçimlerde CHP'ye oy vermiş seçmen olduğu tespit edilmiştir.
- 7 Haziran seçimlerinde %16,3 oy almış MHP, Eylül ayında 1 puanlık bir destek kaybı yaşamış olsa da, Ekim ayında 7 Haziran'da almış olduğu oy oranını muhafaza ettiği tespit edilmiştir.
- Benzer şekilde, HDP de 7 Haziran'da almış olduğu %13 oy seviyesine koruyor görünmektedir.
- Seçimlerden birkaç gün önce siz abonelerimize seçim tahminimizi içeren bir özel rapor daha göndereceğiz, fakat şimdiden 2 Kasım sabahına 7 Haziran seçimlerinden farklı bir sonuçla uyanmayacağımızı söylemek mümkün.

1 Kasım'da Yapılacak Olan Milletvekili Seçimlerinde Oyunuzu Hangi Partiyeye Vermeyi Düşünüyorsunuz?

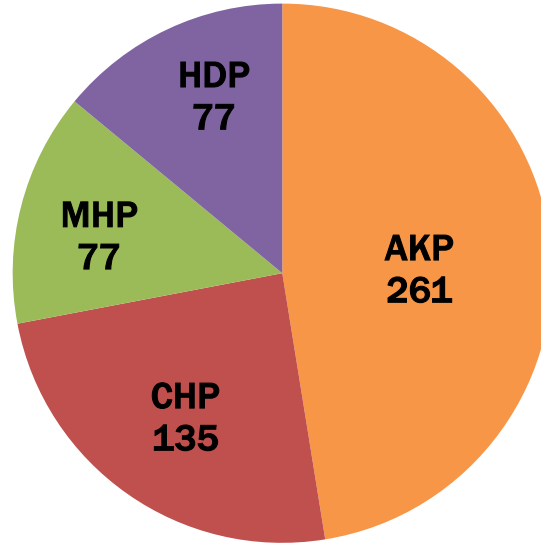

1 Kasım'da Yapılacak Olan Milletvekili Seçimlerinde Oyunuzu Hangi Partiye Vermeyi Düşünüyorsunuz?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	AKP	CHP	MHP	HDP	SP	Diğer	Kararsızım	Protesto Oy	Cevap yok	Top.
AKP	92,4	1,6	1,6	0,3	0,1		3,4	0,2	0,3	100
CHP	1,7	88,5	2,4	0,7			4,8	0,7	1,1	100
MHP	4,6	2,6	82,0		0,3	0,3	6,4	2,9	0,9	100
HDP	1,0	1,0	1,0	90,7	0,3		4,5	1,0	0,3	100
SP + BBP İttifakı	8,6				45,7	28,6	14,3	2,9		100
Diğer	5,0	5,0				17,5	35,0	10,0	27,5	100
Cevap yok	10,9	3,6		3,6	3,6	1,8	25,5	10,9	40,0	100
Protesto oy	21,4	19,6	12,6	4,1		0,3	18,2	18,8	5,0	100
ORTALAMA	36,7	22,7	14,1	11,3	0,8	0,8	7,4	3,7	2,5	100

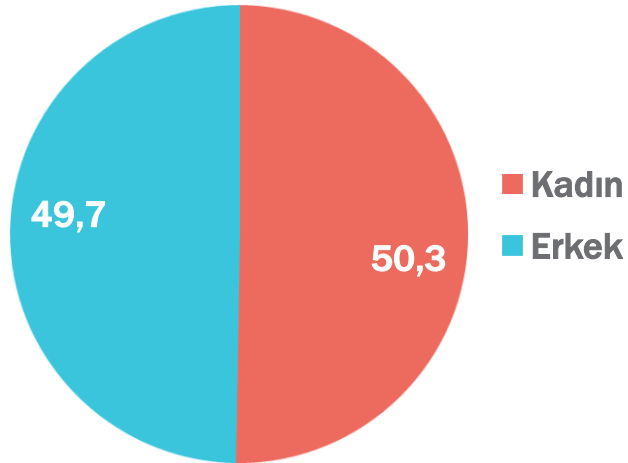
Türkiye'nin NABZI Ekim Ayı Sonuçlarına Göre Milletvekili Dağılımı

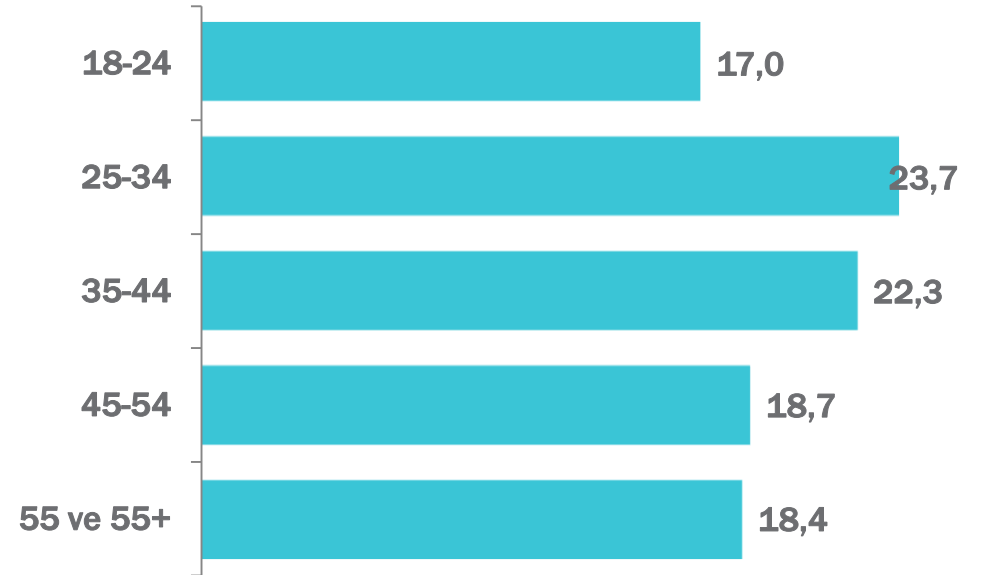
DOKUZUNCU BÖLÜM

ARAşTIRMANIN DEMOGRAFİSİ

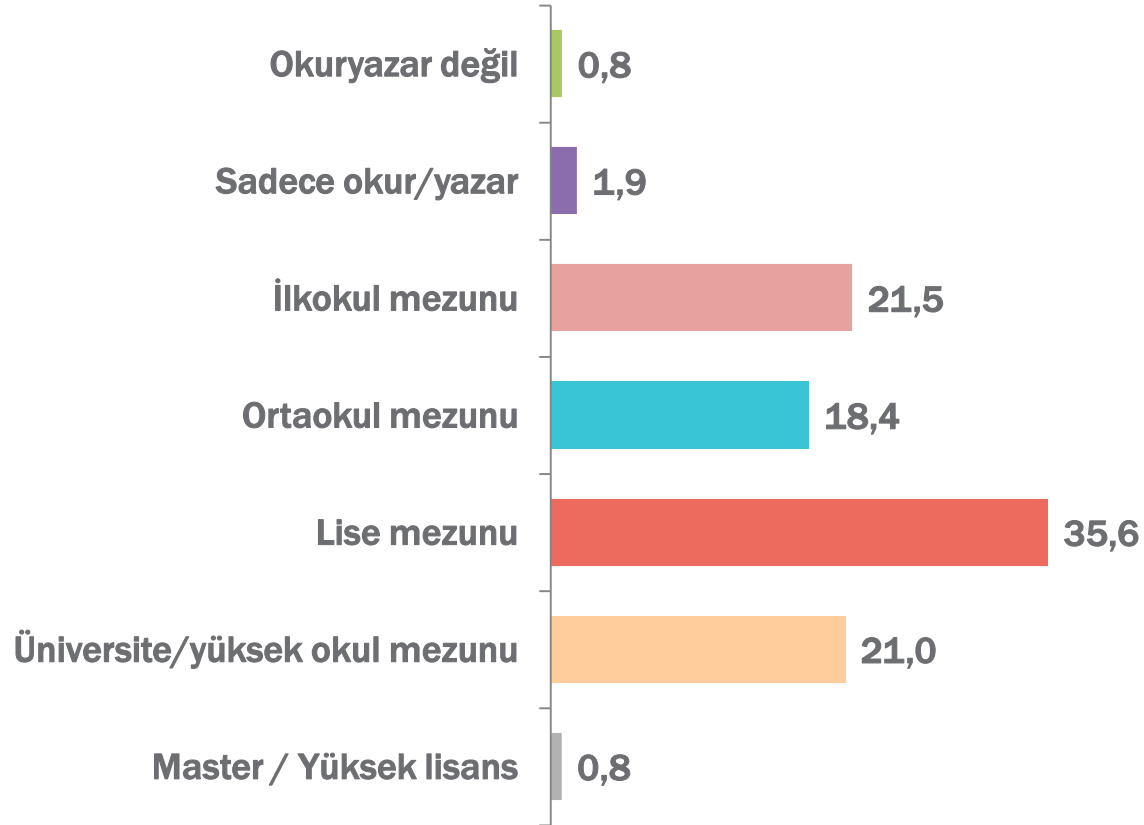
Cinsiyet

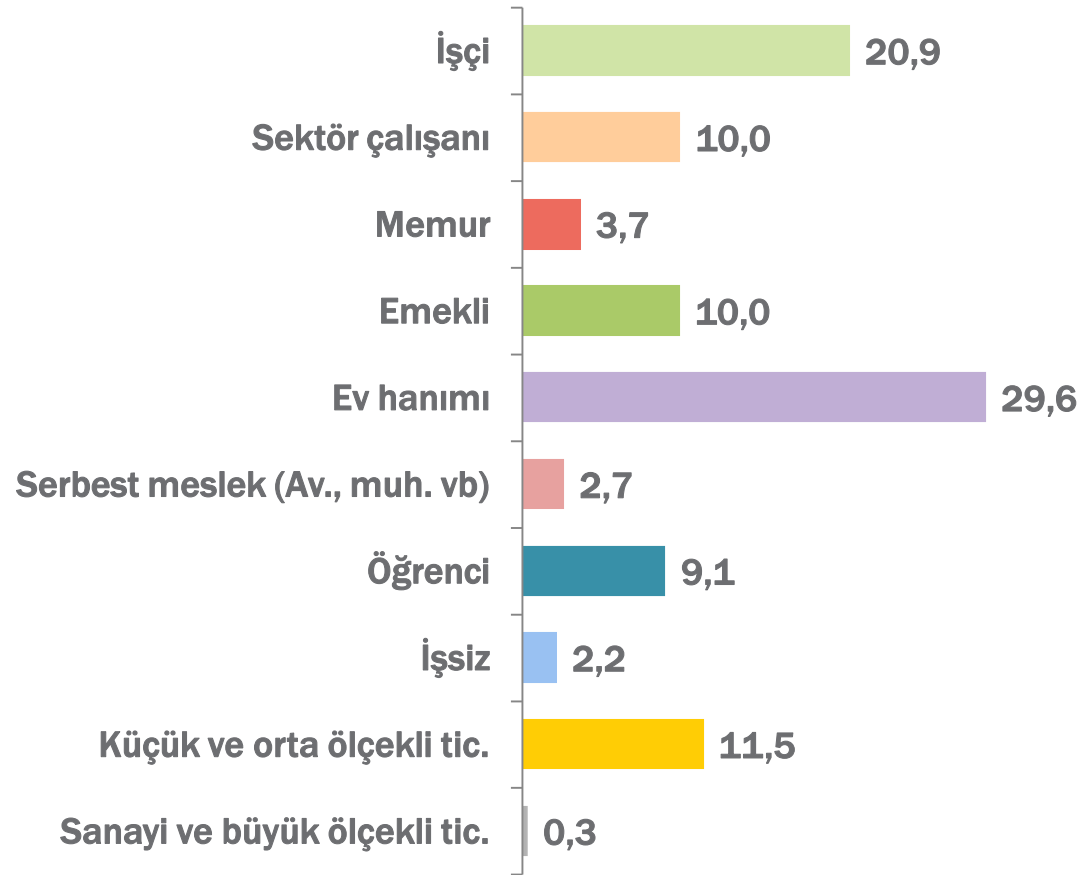
Yaş Grupları

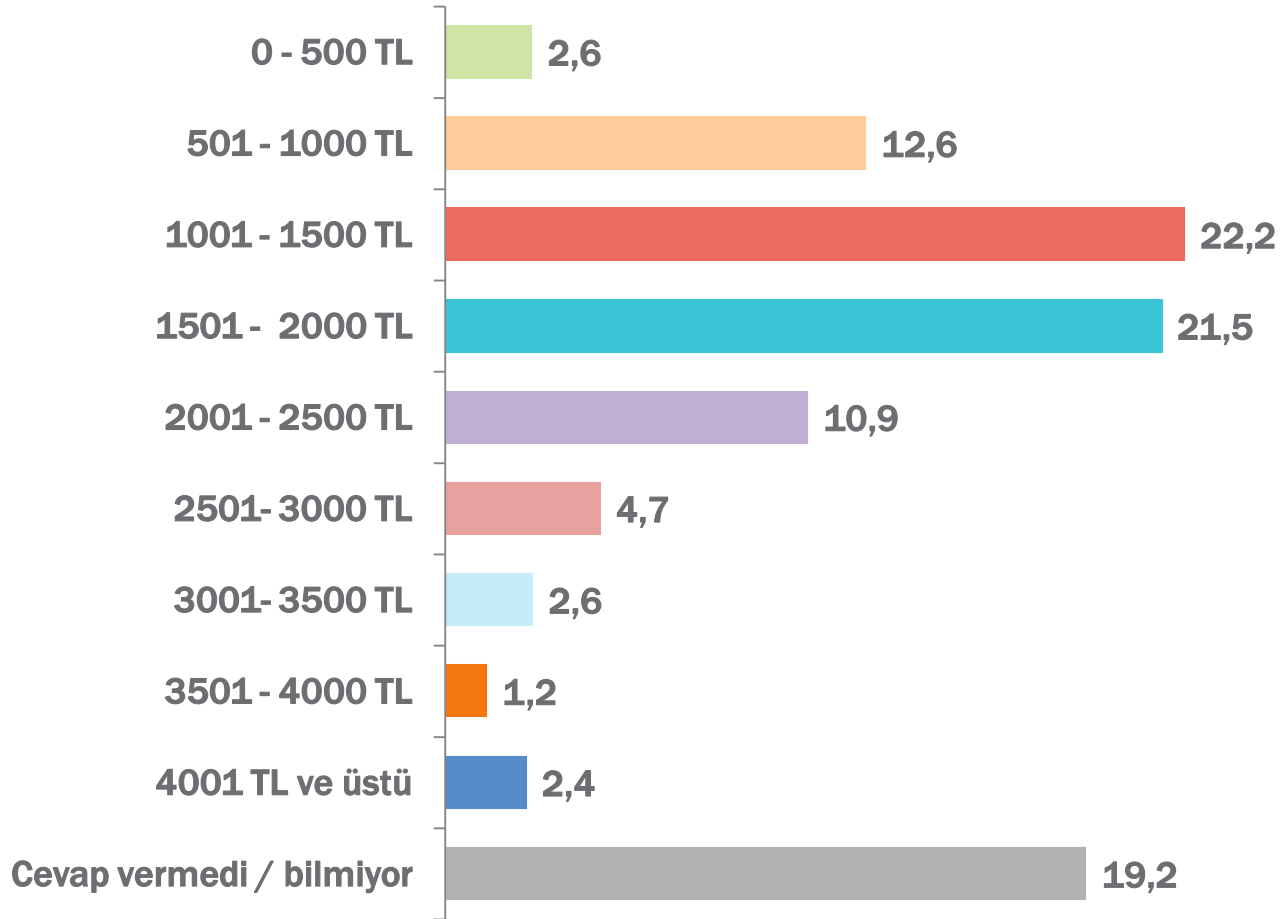
Eğitim Durumu

Meslek

Aylık Gelir

Örneklemin NUTS 2 Bölgelerine Göre Dağılımı

			Sayı	Yüzde
1	İSTANBUL	1 İSTANBUL	438	17,4
2	BATI MARMARA	2 TEKİRDAĞ	53	2,1
		3 ÇANAKKALE	61	2,4
3	EGE	4 İZMİR	130	5,2
		5 AYDIN	117	4,6
		6 MANİSA	109	4,3
4	DOĞU MARMARA	7 BURSA	124	4,9
		ESKİŞEHİR	22	0,9
		8 KOCAELİ	116	4,6
5	BATI ANADOLU	9 ANKARA	146	5,8
		10 KONYA	72	2,9
6	AKDENİZ	11 ADANA	89	3,5
		ADANA MERSİN	54	2,1
		12 ANTALYA	120	4,8
		13 HATAY	107	4,2
7	ORTA ANADOLU	14 KIRIKKALE	56	2,2
		15 KAYSERİ	53	2,1

			Sayı	Yüzde
8	BATI KARADENİZ	16 ZONGULDAK	36	1,4
		17 KASTAMONU	25	1,0
		18 SAMSUN	90	3,6
9	BATI KARADENİZ	19 TRABZON	131	5,2
10	KUZEYDOĞU ANADOLU	20 AĞRI	31	1,2
		21 ERZURUM	31	1,2
11	ORTADOĞU ANADOLU	22 MALATYA	32	1,3
		23 VAN	53	2,1
12	GÜNEYDOĞU ANADOLU	24 DİYARBAKIR	89	3,5
		25 GAZİANTEP	70	2,8
		26 MARDİN	70	2,8
Toplam			2526	100

metropoll

Stratejik ve Sosyal Araştırmalar